

At skrive queer historie

AF NIELS NYEGAARD

SLAGMARK #83
SIDER: 157-176

INDLEDNING

I de senere år har det engelske ord *queer* vundet større udbredelse i Danmark.¹ I dag optræder ordet i flere aktivistmiljøer på den politiske venstrefløj. Ligeledes er det blevet en betegnelse for et særligt analyseperspektiv inden for humanistiske discipliner som kønsstudier, litteraturvidenskab og historie. Fælles for de aktivistiske og akademiske miljøer er, at de ofte knytter queer-begrebet til en kritisk stillingtagen til det seksuelt og kønsligt normale. Uden nødvendigvis at begrænse sig hertil betegner queer typisk en form for skæv (anti-)identitetsposition, som stiller sig i opposition til samfundets heteroseksuelle logikker og binære cis-kønsmodeller.² Endnu hersker der dog ingen klarhed over queer-begrebets præcise indhold eller betydning for dansk aktivisme og forskning. Samtidig er der kun få studier, som har

---

1 Tak til redaktørerne og en anonym fagfællebedømmer for gode kommentarer og forbedringsforslag til tidligere udkast af artiklen.

2 Lovise Haj Brade, Erika Lundell og Sebastian Mohr, "We are here, we are queer and we are so used to it!", *Kvinder, Køn & Forskning*, nr. 1 (2013): 3-4.

forsøgt at kortlægge ordets historie og politiske samt akademiske effekter i Danmark.³

I denne artikel vil jeg bidrage til kortlægningen af queer-begrebets danske historie ved at sætte fokus på et afgrænset felt, nemlig queer historieskrivning i universitetsverdenen. Jeg vil undersøge, hvordan queer tænkning har påvirket forskning i dansk køns- og seksualitetshistorie. Det vil jeg gøre ved at indkredse en række centrale tankeelementer i queer teori forstået som et teoretisk analyseperspektiv. Desuden vil jeg afdække, hvordan forskere med interesse i dansk køns- og seksualitetshistorie har brugt disse tankeelementer i deres egne studier. Min undersøgelse fokuserer på perioden efter år 2000, fordi queer teori først blev introduceret i forskning i dansk køns- og seksualitetshistorie omkring det tidspunkt.

I den engelsktalende verden er queer traditionelt blevet brugt som et skældsord om homoseksuelle. Som tillægsord betyder queer egentlig at være 'mærkelig' eller 'sær', mens det som udsagnsord betegner en handling, der 'spolerer' eller 'fordrejer' noget. Queer teori opstod på en række nordamerikanske universiteter i slutningen af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne som en poststrukturalistisk teoridannelse, der forsøgte at genobro disse betydningslag og gøre dem til et fundament for nye måder at tænke menneskets seksualitet og køn på.⁴ I første omgang opstod queer teori især som en kritik af 1970- og 1980'ernes amerikanske Bøsse og Lesbiske Studier, blandt andet deres essentialiserende seksualitets- og kønsforståelser samt analytiske fokus på det seksuelt marginaliserede og blinde vinkler i forhold til andre sociale kategorier. Som kulturforskeren Teresa de Lauretis forklarede i 1991, skulle queer teori i modsætning hertil "konstruere en ny diskursiv horisont, en ny måde at tænke det seksuelle på".⁵

3 Se dog Dag Heede, "Queerteorien i Danmark - eller hvordan jeg blev mærkelig," *Kvinder, Køn & Forskning*, nr. 3 (2012): 22-23; Kaisa Ilmonen, Mathias Danbolt og Elisabeth Lund Engelbretsen, "Narrating the Nordic Queer: Comparative Perspectives on Queer Studies in Denmark, Finland, and Norway," *Lambda Nordica* 22, nr. 1 (2017): 97-98; Jens Rydström, "Att queera historien: Framväxten av ett nordiskt forskningsfält," *Scandia: Tidskrift för historisk forskning* 73, nr. 2 (2007): 96-97.

4 Mons Bissenbakker, *Begreb om begær: Queeringer af nyere dansk litteratur* (Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2005), 11; Tiina Rosenberg, *Queerfeministisk agenda* (Stockholm: Atlas, 2002), 65-67.

5 Theresa de Lauretis, "Queer Theory: Lesbian and Gay Sexualities - An Introduction," *differences: A Journal of Feminist Cultural Studies* 3, nr. 2 (1991): iv.

Det er svært at fremsætte en definition på, hvad queer teori er. Der er ikke tale om én samlet metode eller teoretisk tilgang, men et væld af poststrukturalistiske analyseperspektiver.⁶ Det bliver tydeligt, hvis man ser på queer teoris udvikling i de seneste årtier. Store dele af udviklingen har fundet sted i USA og kan kun beskrives delvist her.⁷ I starten af 1990'erne var meget queerteoretisk tænkning optaget af at destabilisere etablerede seksualitets- og køns-kategorier samt af at undersøge heteroseksualitetens kulturelle konstruktion som det normale. På den baggrund opstod et teoriapparat, der blandt andet omfattede litteraten Eve Kosofsky Sedgwicks idéer om *homosocialt begær* og *minoriserende* samt *majoriserende* homoseksualitetsdefinitioner, kulturforskeren Michael Warners begreb *heteronormativitet* og filosofen Judith Butlers tanker om den *heteroseksuelle matrice* og det *performative* køn.⁸ I starten af 2000-tallet kom nye analyseperspektiver til, da kulturforskeren Lisa Duggan præsenterede begrebet *homonormativitet* som et redskab til at studere årtusindskiftets øgede normaliseringstendenser i USA's homo-miljøer, for eksempel den stigende interesse for homo- ægteskaber.⁹ I kølvandet på kulturforskeren Ian Barnards og politologen Cathy J. Cohens kritikker af queer teoris manglende teoretiseringer af race opstod der desuden nye sammentænkninger af queer teori, kritisk race-teori og postkoloniale studier.¹⁰ I slutningen af 2000-tallets første tiår fik udviklingen kønsforskeren Jasbir Puar til at udforske relationerne mellem homoseksuelles normalisering, USA's krig mod terror og racialiseret islamofobi gennem

6 Bissenbakker, *Begreb om begær*, 10.

7 Se Michael Nebeling Petersen, "Somewhere, over the rainbow: Biopolitiske rekonfigurationer af den homoseksuelle figur" (Ph.d.-afhandling, Københavns Universitet, 2013), 59-97.

8 Se Judith Butler, *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*, genopt. (1990; genopt., New York: Routledge, 1999); Judith Butler, *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of "Sex"*, genopt. (1993; genopt., New York: Routledge 2011); Eve Kosofsky Sedgwick, *Between Men: English Literature and Male Homosocial Desire* (New York: Columbia University Press, 1985); Eve Kosofsky Sedgwick, *Epistemology of the Closet*, genopt. (1990; genopt., Berkeley: University of California Press, 2008); Michael Warner, "Introduction", i *Fear of a Queer Planet: Queer Politics and Social Theory*, red. Michael Warner, (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1993), vii-xxxi.

9 Lisa Duggan, *The Twilight of Equality: Neoliberalism, Cultural Politics and the Attack on Democracy* (Boston: Beacon Press, 2003).

10 Se Ian Barnard, "Queer Race," *Social Semiotics* 9, nr. 2 (1999): 199-122; Cathy J. Cohen, "Punks, Bulldaggers, and Welfare Queens: The Radical Potential of Queer Politics," *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies* 3, nr. 4 (1997): 437-465; David L. Eng, Judith Halberstam og Esteban Muñoz, "Introduction: What's Queer About Queer Studies Now," *Social Text* 23, nr. 3-4 (2005): 1-17.

begrebet *homonationalisme*.¹¹ Endelig har queer teori siden slutningen af 1990'erne udvist stadig større interesse for affekt- og følelseteori,¹² ligesom forskningsfeltet transstudier er opstået i både sam- og modspil med teoridannelsen.¹³

Med tanke på queer teoris interne mangfoldighed vil jeg ikke formulere en teo-ridefinition i artiklen. Derimod vil jeg udpege tre tankeelementer, som i min optik udgør centrale strømninger i meget queerteoretisk tænkning fra begyndelsen af 1990'erne og frem til i dag. De tre tankeelementer er: 1) et anti-essentialistisk udgangspunkt, 2) et kritisk blik på det normale og 3) en opposition mod passende genstandsfelter. I de følgende analysesektioner vil jeg fremlægge de tre elementers indhold og undersøge deres betydning for 2000-tallets forskning i dansk køns- og seksualitetshistorie.

I min undersøgelse anlægger jeg et bredt blik på universitetets discipliner. Det betyder, at forskning fra historisk orienterede discipliner som historie og litteraturvidenskab udgør centrale genstandsfelter, såvel som sociologiske og kønsanalytiske studier med fokus på dansk køns- og seksualitetshistorie. Jeg fokuserer kun på forskning, der arbejder ud fra en queerteoretisk tankegang. De inkluderede studier udgør ikke en udtømmende liste over al queer forskning i dansk køns- og seksualitetshistorie. Jeg har inddraget de enkelte studier, fordi de er gode eksempler på queer teoris indflydelse på fagfeltet. Desuden har flere af studierne spillet en vigtig rolle i introduktionen af queerteoretisk tænkning i feltet.

ET ANTI-ESSENTIALISTISK UDGANGSPUNKT

Et centralt element i queer teori er forståelsen af menneskets seksualitet og køn som sociale konstruktioner, der skabes gennem samfundets diskurser og institutioner.

11 Jasbir Puar, *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times* (Durham: Duke University Press, 2007).

12 Fx Sarah Ahmed, *The Cultural Politics of Emotion* (New York: Routledge, 2004); Ann Cvetkovich, *An Archive of Feelings: Trauma, Sexuality, and Lesbian Public Cultures* (Durham: Duke University Press, 2003); Eve Kosofsky Sedgwick, *Touching Feeling: Affect, Pedagogy, Performativity* (Durham: Duke University Press, 2003). Se også Mons Bissenbakker, "Krumme tæer: Skam i krydsfeltet mellem queer, feministiske og postkoloniale teorier," *Kvinder, Køn & Forskning*, nr. 1 (2013): 25-36.

13 Fx Jack Halberstam, *Female Masculinity* (Durham: Duke University Press, 1998); Tobias Raun, "Trans as Contested Intelligibility: Interrogating how to Conduct Trans Analysis with Respectful Curiosity," *Lambda Nordica* 19, nr. 1 (2014): 13-37.

Forståelsen går tilbage til queer teoris introduktion som et opgør med 1970- og 1980'ernes amerikanske Bøsse og Lesbiske Studier. Mange af studierne byggede på en essentialiserende seksualitets- og kønsforståelse, hvor 'homoseksuel', 'bøsse' og 'lesbisk' optrådte som givne identitetskategorier, der uproblematisk kunne undersøges på tværs af kulturelle kontekster og historiske perioder.¹⁴ I modsætning hertil ønskede queer teori at undersøge og dekonstruere de historisk-kulturelle diskurser, der producerede 'homoseksuel', 'bøsse' og 'lesbisk' som identitetskategorier. Ønsket tog afsæt i den voksende indflydelse, som fransk poststrukturalistisk tænkning fik på USA's humanistiske forskningsmiljøer i 1980'erne, for eksempel ved at se sproget som performativt og enhver diskursiv betydningskabelse som ustabil og genstand for utallige definitionskampe.¹⁵

Især den franske idéhistoriker Michel Foucault og hans bog *Viljen til viden* (1976) fik stor betydning. Fra Foucault overtog queer teori den tanke, at der eksisterede en kategorisk forskel mellem før-moderne sodomi og moderne homoseksualitet: Mens 1600- og 1700-tallets sodomitter havde været simple retssubjekter, blev den homoseksuelle i 1800-tallet til en personlighed med "en fortid, en historie og en barndom, en karakter, en livsstil".¹⁶ I forlængelse af Foucault så queer teori altså homoseksualitetskategorien og det homoseksuelle subjekt som distinkt moderne fænomener.¹⁷

Samtidig tog queer teori Foucaults tanker i nye retninger. Videreudviklingen byggede især på Jacques Derridas *différence*-filosofi og idéen om, at al diskursiv betydningskabelse er forskudt og uden et stabilt centrum. I bogen *Epistemology of the Closet* fra 1990 anvendte litteraten Eve Kosofsky Sedgwick Derridas tanker til at dekonstruere den moderne homoseksualitetskategori. Gennem skønlitterære analyser viste Sedgwick, at forskellige homoseksualitetsdefinitioner kontinuerligt

---

14 Fx John Boswell, *Christianity, Social Tolerance and Homosexuality: Gay People in Western Europe from the Beginning of the Christian Era to the Fourteenth Century* (Chicago: University of Chicago Press, 1980).

15 Bissenbakker, *Begreb om begær*, 11; Annamarie Jagose, *Queer Theory: An Introduction* (New York: New York University Press, 1996), 75-84. Se også Christel Stormhøj, *Poststrukturalisme: Videnskabs-teori, analysestrategi, kritik* (Frederiksberg: Samfundslitteratur, 2006).

16 Michel Foucault, *Viljen til viden: Seksualitetens historie 1*, overs. Søren Gosvig Olesen (Frederiksberg: Det lille Forlag, 1994), 52.

17 Bissenbakker, *Begreb om begær*, 10; Jagose, *Queer Theory*, 79-83.

havde givet kategorien forskellige betydninger siden dens introduktion i 1800-tallets sidste halvdel.¹⁸ Mere specifikt havde definitionerne vekslet mellem et såkaldt minoriserende perspektiv, der så homoseksualitet som en fastlagt disposition hos en afgrænset befolkningsminoritet, og et såkaldt majoriserende perspektiv, der så homoseksualitet som en iboende potentialitet i alle mennesker. Desuden havde definitionerne aldrig været enige om, hvorvidt homoseksualitet var et udtryk for kønsinversion eller radikal kønsseparatisme.¹⁹ Sammen med Foucaults seksualitetshistorie var Sedgwicks Derrida-inspirerede analyser med til at udstyre queer teori med et anti-essentialistisk udgangspunkt, der så 'homoseksuel', 'bøsse' og 'lesbisk' som historisk specifikke og betydningsmæssigt ustabile identitetskategorier.

I Danmark foretog folkloristen Karin Lützen, sociologen Henning Bech og historikeren Wilhelm von Rosen de første historiske homoseksualitetsstudier i slutningen af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne.²⁰ Modsat situationen i USA var de danske studier fra start af inspireret af Foucault. Herved banede de vejen for queer teoris introduktion omkring år 2000. At queer teori først blev introduceret i Danmark på det tidspunkt, skyldtes formodentlig det danske forskningsfelts ringe størrelse og dets store afstand til de nordamerikanske universiteter, hvor queer teori blev introduceret i slutningen af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne.

I kraft af queer teoris analytiske fokus på sproglig betydningsskabelse og dekonstruktion var det ikke overraskende litteraturhistoriske forskere, der først begyndte at arbejde med teoridannelsens anti-essentialistiske seksualitets- og kønsforståelse.²¹ For eksempel udgav litteraten Dag Heede i 2005 bogen *Hjertebrødre*, hvor han anvendte Foucaults og Sedgwicks tanker til at studere 1900-tallets mange diskussioner af H. C. Andersens seksualitet. Som Heede viste, så udenlandske biografer ofte

18 Sedgwick, *Epistemology of the Closet*, 44-48. Se også Jacques Derrida, *Of Grammatology*, overs. Gayatri Chakravorty Spivak (Baltimore: The John Hopkins University Press, 1997).

19 Sedgwick, *Epistemology of the Closet*, 67-90.

20 Henning Bech, *Når mænd mødes: Homoseksualiteten og de homoseksuelle* (København: Gyldendal, 1987); Karin Lützen, *Hvad hjertet begærer: Kvinders kærlighed til kvinder 1825-1985* (København: Tiderne Skifter, 1986); Wilhelm von Rosen, *Månens kulør: Studier i dansk bøssehistorie 1628-1912* (København: Rhodos, 1993).

21 Bissenbakker, *Begreb om begær*; Dag Heede, *Det umenneskelige: Analyser af seksualitet, køn og identitet hos Karen Blixen* (Odense: Odense Universitetsforlag, 2001); Dag Heede, *Herman Bang: Mærkværdige læsninger - Toogfirs tableauer* (Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2003); Dag Heede, *Hjertebrødre: Krigen om H. C. Andersens seksualitet* (Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2005).

forfatteren som en kvindagtig homoseksuel mand, mens danske biografer omvendt forsøgte at frelse Andersen fra homoseksualitetens stigma ved at fremstille ham som en heteroseksuel psykopat. Først i 1990'erne begyndte Foucault-inspirerede historikere at se spørgsmålet om Andersens seksualitet som anakronistisk, fordi homo- og heteroseksualitetskategorierne ikke eksisterede under forfatterens egen levetid.²² Ligeledes anvendte litteraten Mons Bissenbakker i 2005 Foucaults og Sedgwicks tanker i bogen *Begreb om begær*, der blandt andet rummede en analyse af Johannes V. Jensens klassiske roman *Kongens fald* fra 1901. Ifølge Bissenbakker var romanens mange beskrivelser af mænds sociale relationer til andre mænd fanget mellem to seksualitetsparadigmer: et før-moderne sodomiparadigme og et moderne homoseksuelitetsparadigme. Spændingen førte til, at homo-erotisk begær i romanen dels var "ålment og uproblematiseret", dels knyttet til "en specifik og problematisk homoseksuel identitet", eksemplificeret ved Zacharias-figuren.²³ Med disse analyser var både Heede og Bissenbakker med til at introducere queer teoris historiserende og dekonstruktive tænkning i forskning i dansk køns- og seksualitetshistorie.

Efterfølgende har flere faghistorikere arbejdet med queer teoris anti-essentialistiske tænkning. I 2012 udgav historikeren Peter Edelberg bogen *Storbyen trækker*, hvor han undersøgte myndighedernes øgede kontrol med mandlig homoseksualitet i efterkrigsårtierne, eksemplificeret ved blandt andet Pornografi-affæren i 1955-56 og Den grimme lov i 1961-65. Med afsæt i Sedgwicks tænkning argumenterede Edelberg for, at myndighedernes kontrol måtte ses i lyset af periodens skiftende homoseksualitetsdefinitioner, ikke mindst oplomstringen af den såkaldte forførelsesteori, der påstod, at ellers heteroseksuelle unge mænd kunne blive permanent homoseksuelle gennem ældre mænds forførelse.²⁴ Desuden har historikeren Cecilie Bønnelycke i artiklen "De uappetitligste fyre" fra 2018 undersøgt den flerhed af mandlige homoseksualitetskonstruktioner, der optrådte i smudsavisernes dækning af Den store Sædelighedssag i København i 1906-07. Ifølge Bønnelycke rummede avisernes dækning tre forskellige arketyper: den kvindagtige homoseksuelle, den overmættede middelstandsmand og det forførte offer. Samtidig knyttede aviserne

22 Heede, *Hjertebrødre*, 20-40.

23 Bissenbakker, *Begreb om begær*, 70.

24 Peter Edelberg, *Storbyen trækker: Homoseksualitet, prostitution og pornografi i Danmark 1945-1976* (København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2012), 135-136, 162, 223-224.

arketyperne til forskellige følelser af "væmmelse, modbydelighed, forargelse eller medlidenhed".²⁵ Ved at formulere sidstnævnte pointe skrev Bønnelycke også sit studie ind i et affekt- og følelseteoretisk perspektiv. Ovennævnte studier er eksempler på, hvordan queer teori har bidraget til forskning i dansk køns- og seksualitets-historie ved at bygge videre på de første foucauldianske homoseksualitetsstudier og fremme et analytisk blik, der afviser at se seksualitets- og køns-kategorier som stabile og ahistoriske fænomener. Derimod gør queer teori selve produktionen af disse kategorier, via forskellige og ofte konkurrerende diskurser, til sin undersøgelses genstand.

ET KRITISK BLIK PÅ DET NORMALE

Et andet centralt element i queer teori er ønsket om at undersøge og problematisere det normale. I 1970- og 1980'erne var de amerikanske Bøsse og Lesbiske Studier især optaget af at synliggøre det seksuelt marginaliserede, forstået som bøsers og lesbiskes historie og livserfaringer. Omvendt ville queer teori gerne studere og problematisere det kulturelle normsystem, der konstruerede heteroseksualitet som normalt og homoseksualitet som afvigende.²⁶ Queer teoris ønske var delvist en pendant til den generelle bevægelse bort fra en standpunktsfeministisk kvindeforskning mod en poststrukturalistisk kønsforskning, der fandt sted i USA i 1980'erne.²⁷ Samtidig havde ønsket rødder i datidens lesbiske feminisme, især Monique Wittigs og Adrienne Richs teorier om heteroseksualitet som en politisk tvangsinstitution, og i de protestaktioner, som aktivistgrupperne Queer Nation og Act Up rettede mod Reagan-regeringen for dens passivitet over for aids-epidemiens hærgen i USA's homo-miljøer.²⁸

25 Cecilie Bønnelycke, "De uappetligste fyre: Om følelsernes rolle i dækningen af Sædelighedsskandalen i 1906-1907," *Temp: Tidsskrift for Historie*, nr. 16 (2018): 95.

26 Rosenberg, *Queerfeministisk agenda*, 87-92; Rydström, "Att queera historien", 87.

27 Joan W. Scott, "Gender: A Useful Category of Historical Analysis," *The American Historical Review* 91, nr. 5 (1986): 1053-1075. Se også Rydström, "Att queera historien", 87.

28 Adrienne Rich, "Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence," *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 5, nr. 4 (1980): 631-660; Monique Wittig, "The Straight Mind," *Feminist Issues*, 1, nr. 1 (1980): 103-111. Se også Bissenbakker, *Begreb om begær*, 24-25; Rydström, "Att queera historien", 88.

For at indfange og problematisere det normale præsenterede kulturforskeren Michael Warner det queerteoretiske nøglebegreb heteronormativitet i antologien *Fear of a Queer Planet* (1993). Som Warner forklarede, betegnede begrebet den moderne epistemologiske ramme, der konstruerede ægteskabelig, monogam og reproduktiv heteroseksualitet som normal, samtidig med at andre former for seksualitet, især homoseksualitet, blev etableret som afvigende.²⁹ Warners begreb lå i forlængelse af litteraten Diana Fuss' tanker. I antologien *Inside/Out* fra 1991 anvendte Fuss Derridas différence-filosofi til at undersøge homoseksualitetskategorien som selve mulighedsbetingelsen for heteroseksualitetens normalitetskonstruktion. Fuss' pointe var, at heteroseksualitet erhvervede sin kulturelle normalitet via homoseksualitetens symbolske andetgørelse.³⁰ Herved satte hun ligesom Warner kritisk fokus på det normale sociale konstruktion. Kort efter år 2000 tog kulturforskeren Lisa Duggan som nævnt dette fokus i nye retninger, da hun formulerede begrebet homonormativitet som et redskab til at studere det amerikanske homo-miljøes voksende indoptagelse af ellers heteroseksuelle normer, blandt andet ved at udvise en øget interesse for ægteskabsinstitutionen.³¹

I Danmark var de første homoseksualitetshistoriske studier fra slutningen af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne primært optaget af at synliggøre homoseksuelles historie og livserfaringer. Dog foretog folkloristen Karin Lützen enkelte studier af heteroseksualitetens historiske normalitetskonstruktion inden for 1800-tallets borgerlige filantropi.³² Da queer teori blev introduceret omkring år 2000, videreførte teoridannelsen Lützens studier og etablerede en øget interesse for undersøgelser og problematiseringer af det normale. Tendensen viste sig først hos litteraterne Dag Heede og Mons Bissenbakker, da de introducerede queer teori i den litteraturhistoriske forskning. Blandt andet pointerede Bissenbakker i *Begreb om begær*, at queer teori havde et potentiale til at udfordre litteraturforskningens traditionelt

---

29 Warner, "Introduction", xxi.

30 Diana Fuss, "Inside/Out", i *Inside/Out: Lesbian Theories, Gay Theories*, red. Diana Fuss (New York: Routledge, 1991), 3-4.

31 Duggan, *The Twilight of Equality*, 50.

32 Karin Lützen, "Dekonstruktion af heteroseksualitet: Hvorledes filantropiske frøkenpar socialiserede den københavnske arbejderklasse til kernefamilien 1877-1927," *Lambda Nordica: Tidsskrift om homoseksualitet* 1, nr. 1 (1989): 170-187; Karin Lützen, *Byen tæmmes: Kernefamilie, sociale reformer og velgørenhed i 1800-tallets København* (København: Hans Reitzels Forlag, 1998).

heteronormative læsninger af skønlitterære teksters begærstrukturer: I stedet for at anlægge et analytisk blik, hvor “mesterfortællingen altid er det heteroseksuelle ægteskab”, gjorde queer teori forskeren i stand til at frembringe litterære analyser, som satte “spørgsmålstegn ved det normatives gyldighed”.³³ Lignende tanker optrådte hos Heede, der herved også var med til at introducere queer teori som et kritisk blik på det normale.³⁴

I de senere år har Heede desuden brugt Warners begreb heteronormativitet til at studere dansk skønlitteratur fra 1800-tallets sidste årtier og 1900-tallets første halvdel. I artiklerne “Når enden er god” (2015) og “‘Det er Liv eller Død!’” (2017) var det hans pointe, at periodens skønlitteratur var domineret af en såkaldt heteronarrativ logik, som gjorde fortællingers lykkelige slutning afhængig af enhver homoseksuel romanfigurs død eller bortrejse. Ifølge Heede optrådte logikken både hos ikke-homoseksuelle forfattere og kendte homoseksuelle individer som Herman Bang.³⁵

Samtidig har også faghistorikere arbejdet med heteronormativitet som analytisk kategori. I 2010 udgav historikeren Nina J. Koefoed artiklen “Forført eller forførende”, hvor hun undersøgte definitioner af det seksuelt normale i 1700-tallets sædelighedslovgivning. I den før-moderne periode, hvor homo- og heteroseksualitetskategorierne ikke eksisterede, viste Koefoed, at lovgivningen knyttede det seksuelt normale tæt til “den ægteskabelige status”, idet den forbød al sex uden for ægteskabet, også mellem mand og kvinde.³⁶ Ligeledes har jeg selv brugt Warners begreb til at undersøge det danske medborgerskabs historiske heteroseksualisering ved 1900-tallets begyndelse. I ph.d.-afhandlingen *Perverse forbrydere og gode borgere* fra 2018 analyserede jeg dagspressens politisering af en række homoseksuelle skandalesager i København i 1906-11. Jeg viste blandt andet, at pressens politise-

33 Bissenbakker, *Begreb om begær*, 10.

34 Dag Heede, “Mærkværdiggørelsen af dansk litteratur: For en ny fordeling af litteraturhistorisk dumhed og blindhed,” *Kvinder, Køn & Forskning*, nr. 1 (2003): 37-38.

35 Dag Heede, “Når enden er god: Heteronarrativitet og døde homoer,” *Kvinder, Køn & Forskning*, nr. 2 (2015): 8-10; Dag Heede, “‘Det er Liv eller Død!’ Homoseksuelle i dansk og norsk litteratur 1880-1941: En bioetisk undersøgelse af heteronarrativitet,” *Norsk litteraturvitenskapelig tidsskrift* 20, nr. 1 (2017): 52.

36 Nina J. Koefoed, “Forført eller forførende: 1700-tallets konstruktion af køn og seksualitet i ugiftes seksuelle relationer,” i *Det politiska äktenskapet: 400 års historia om familj och reproduktion*, red. Bente Rosebeck og Hanne Sanders (Lund: Makadam, 2010), 91.

ringer begyndte at knytte det danske medborgerskab til heteroseksualitet ved at konstruere det historisk set nye homoseksuelle subjekt som en social outsider uden ret til politisk medbestemmelse.³⁷

Endelig har queer teoris nyere fokus på normaliseringstendenser blandt nutidens homoseksuelle også vist sig i den historiske forskning. I 2011 inddrog historikeren Jens Rydström blandt andet Duggans idé om homonormativitet i bogen *Odd Couples*, hvor han undersøgte de nye familie- og ægteskabsrettigheder, som skandinaviske bøsser og lesbiske har opnået, siden Danmark indførte registreret partnerskab i 1989. Selvom Rydström fremhævede rettighedernes positive betydning for nutidens homoseksuelle, forholdt han sig også kritisk til deres indbyggede heteronormative kernefamilieidealer.³⁸ Lignende tanker har sociologen Christel Stormhøj fremført i sine studier af 1990'ernes og 2000-tallets homoseksuelle familierettigheder.³⁹

Som ovennævnte studier viser, har queer teori fornyet de tidlige historiske homoseksualitetsstudier i Danmark og bidraget til den køns- og seksualitetshistoriske forskning ved at fremme et kritisk blik på det normale. I forlængelse af queer teoris anti-essentialistiske udgangspunkt ser blikket ikke det normale som et uforanderligt og stabilt fænomen men forsøger at undersøge dets sociale konstruktion i forskellige historiske kontekster.

EN OPPOSITION MOD PASSENDE GENSTANDSFELTER

Et tredje centralt element i queer teori er modstanden mod at privilegere seksualitet som den eneste analysegenstand. Modstanden går tilbage til de amerikanske Bøsse og Lesbiske Studiers blindhed over for klasse og race, idet studierne typisk så bøsser og lesbiske som hvide middelklassepersoner. Samtidig forholdt queer teori sig kritisk til den akademiske arbejdsdeling, hvor Bøsse og Lesbiske Studi-

37 Niels Nyegaard, "Perverse forbrydere og gode borgere: Homoseksualitet, heteronormativitet og medborgerskab i Københavns offentlighed, 1906-11" (Ph.d.-afhandling, Aarhus Universitet, 2018), 214-215, 266-267.

38 Jens Rydström, *Odd Couples: A History of Gay Marriage in Scandinavia* (Amsterdam: Aksant, 2011), 175-176.

39 Fx Christel Stormhøj, "Queering the Family: Critical Reflections on State-Regulated Heteronormativity in the Scandinavian Countries," *Lambda Nordica* 8, nr. 3-4 (2002): 38-56; Stormhøj, *Poststrukturalisme*, 109-146.

erne undersøgte seksualitet, mens den feministiske kønsforskning fokuserede på køn. Problemet var, at arbejdsdelingen gjorde Bøsse og Lesbiske Studierne blind for seksualitetens patriarkalske strukturering, mens kønsforskningen overså mand/kvinde-dikotomiens iboende heterosexisme. På den baggrund ønskede queer teori at undersøge, hvordan seksualitet blev konstrueret i samspil med andre sociale kategorier.⁴⁰ Ønsket tog blandt andet afsæt i den intersektionelle tænkning, som sorte feminister formulerede i slutningen af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne. Selve begrebet *intersektionalitet* blev knæsat af politologen Kimberlé W. Crenshaw i 1991 til at beskrive den dobbelte undertrykkelse, som sorte kvinder oplevede på grund af deres køn og race.⁴¹

Queer teoris modstand mod at privilegere seksualitet som den eneste analysegenstand kom blandt andet til udtryk hos filosofen Judith Butler. I bøgerne *Gender Trouble* (1990) og *Bodies That Matter* (1993) argumenterede Butler for, at køn var en performativ praksis, som hang tæt sammen med *obligatorisk heteroseksualitet*. Ifølge Butler var enhver moderne subjektproduktion reguleret af en såkaldt heteroseksuel matrice, som stipulerede, at den mandligt og kvindeligt markerede krop skulle antage en henholdsvis maskulin og kvindelig kønsrolle samt udvise et heteroseksuelt begær for at producere et kulturelt genkendeligt subjekt.⁴² Herved betonedes Butler, at seksualitet, krop og køn altid blev konstrueret i samspil med hinanden. Dog mente hun ikke, at queer teori kun skulle studere samspillet mellem seksualitet, krop og køn. Som Butler skrev i artiklen "Against Proper Objects" (1994) burde teoridannelsen også undersøge, hvordan kategorier som klasse og race indgik i moderne subjektproduktioner.⁴³ Efterfølgende har Butlers queerteoretiske tanker været med til at inspirere forskning i transstudier, ligesom de har bidraget til 2000-tallets sammentænkninger af queer teori, kritisk raceteori og postkoloniale studier. Efter terrorangrebene d. 11. september 2001 fik sidstnævnte udvikling som

40 Jagose, *Queer Theory*, 60-63; Nebeling Petersen, "Somewhere over the rainbow", 61-62.

41 Kimberlé W. Crenshaw, "Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color," *Stanford Law Review* 43, nr. 6 (1991): 1244. Se også Nina Lykke, *Kønsforskning: En guide til feministisk teori, metodologi og skrift* (Frederiksberg: Samfundslitteratur, 2008), 107-118.

42 Butler, *Gender Trouble*, 1-46; Butler, *Bodies That Matter*, xi-xxx.

43 Judith Butler, "Against Proper Objects: Introduction," *differences: A Journal of Feminist Cultural Studies* 6, nr. 2-3 (1994): 21.

allerede nævnt kønsforskeren Jasbir Puar til at opfinde begrebet homonationalisme som et redskab til at studere relationerne mellem homoseksuelles normalisering, USA's krig mod terror og racialiseret islamofobi.⁴⁴

I Danmark havde de første historiske homoseksualitetsstudier en tendens til at privilegere seksualitet som analytisk kategori. Det ændrede sig dog efter litteraterne Dag Heedes og Mons Bissenbakkers introduktioner af Butlers tænkning i starten af 2000-tallet. Blandt andet brugte Heede i 2001 Butler til at genlæse Karen Blixens forfatterskab i bogen *Det umenneskelige*. Ifølge Heede var Blixens tekster en stor kønsballade, der nærmest foregreb Butlers tanker ved at opløse "selvfølgeligheder som køn, seksualitet og krop" gennem litterære perverteringer og trivialiseringer.⁴⁵ For eksempel optrådte flere af teksternes mandlige protagonister som kønskontrære individer, der klædte sig ud som kvinder og dyrkede intime mandevenskaber frem for heteroseksuelle kønsforhold. På den måde var Heede med til at introducere Butlers tanker om, at seksualitet altid må studeres i sit samspil med andre sociale kategorier. Lignende pointer optrådte hos Bissenbakker.⁴⁶

Efterfølgende har flere forskere brugt Butlers queerteoretiske tænkning til at opdyrke nye felter inden for forskning i dansk køns- og seksualitetshistorie. For eksempel har historikerne Morten Hillgaard Bülow og Sølve M. Holm videreført Butlers interesse for samspillet mellem seksualitet, krop og køn ved at studere kroppens kulturhistorie. I 2013 udgav Bülow og Holm specialet *Det stof*, mænd er gjort af, hvor de undersøgte maskulinitetskonstruktioner i 1900-tallets danske hormonforskning. I specialet fremhævede Bülow og Holm, at hormonforskningen gennem hele århundredet byggede på en heteroseksuel to-kønsmodel, hvilket fik forskningen til at konstruere testosteron som et maskulint kønshormon. Kønsmodellen var så stærk, at hverken opdagelsen af testosteron hos kvinder eller betydningen af kønskromosomer kunne nedbryde testosterons symbolske kobling til maskulinitet.⁴⁷ Desuden har Holm anvendt Butlers tanker til at studere trans- og interkønnede personers liv i Danmark i perioden 1900-1973. I ph.d.-afhandlingen *Fleshing*

44 Puar, *Terrorist Assemblages*, 2-11.

45 Heede, *Det umenneskelige*, 247.

46 Bissenbakker, *Begreb om begær*, 180-186.

47 Morten Hillgaard Bülow og Sølve M. Holm, *Det stof, mænd er gjort af: Konstruktionen af maskulinitetsbegreber i forskningsprojekter om testosteron i Danmark fra 1910'erne til 1980'erne*, Varia nr. 10 (København: Center for Kønsforskning, 2013), 171-175.

out the Self fra 2017 undersøgte Holm via selvbiografiske beretninger, hvordan disse personers liv udfoldede sig gennem komplekse forhandlinger af de rette forbindelseslinjer mellem seksualitet, krop og køn. Blandt andet viste Holm, at flere transkvinder anvendte den tyske læge Magnus Hirschfelds forskning til at argumentere for, at de var hermafroditter med ret til juridisk, socialt og medicinsk kønsskifte og ikke homoseksuelle mænd, der fornægtede deres seksualitet eller led af vrangforestillinger om at være en kvinde.⁴⁸ Med afhandlingen skrev Holm sig ind i forskningen i transstudier, som også har optaget queer teori i de seneste årtier.

Samtidig har andre forskere ladet sig inspirere af Butlers modstand mod at privilegere studiet af seksualitet ved at arbejde videre med de seneste årtiers sammentænkninger af queer teori, kritisk race teori og postkolonial teori. I 2005 udgav historikeren Rikke Andreassen ph.d.-afhandlingen *The Mass Media's Construction of Gender, Race, Sexuality and Nationality*, hvor hun undersøgte massemediernes konstruktioner af ikke-hvide minoriteter i Danmark i perioden 1971-2004. Ifølge Andreassen var seksualitet, køn og race intimt sammenvævet i mediernes nyhedsdækning, idet de eksempelvis konstruerede minoriteterne gennem stereotyper som den seksuelt aggressive muslimske mand og den tørklædeklædte muslimske kvinde, der led under "hustruvold, [...] og tvungne ægteskaber".⁴⁹ I 2013 forfulgte kønsforskeren Michael Nebeling Petersen et lignende spor i ph.d.-afhandlingen *Somewhere, over the rainbow*, idet han her anvendte Puars begreb homonationalisme til at studere 1990'ernes og 2000-tallets homoseksuelle medborgerinklusioner i Danmark. Gennem analyser af lovttekster, nyhedsmedier og film argumenterede Nebeling Petersen for, at ikke-hvide muslimer i de seneste årtier er blevet konstrueret som nationale outsiders i samme bevægelse, som hvide bøsser og lesbiske er blevet foldet ind i Danmarks forestillede nationsfælleskab.⁵⁰ Endelig udgav historikeren Andrew D. J. Shield i 2017 bogen *Immigrants in the Sexual Revolution*, hvor han viste, at 1970'ernes feministiske og seksuelle frigørelseskampe i Danmark var mere etnisk mangfoldige end hidtil antaget. Blandt andet lavede fagligt organiserede

48 Sølve M. Holm, *Fleshing out the self: Reimagining Intersexed and Trans Embodied Lives Through (Auto)Biographical Accounts of the Past* (Linköping: Linköping Universitet, 2017), 273-303.

49 Rikke Andreassen, "The Mass Media's Construction of Gender, Race, Sexuality and Nationality: An Analysis of the Danish News Media's Communication about Visible Minorities from 1971-2004" (Ph.d.-afhandling, University of Toronto, 2005), 285.

50 Nebeling Petersen, "Somewhere, over the rainbow", 207-236.

de fremmedarbejdere politiske alliancer med periodens kvindebevægelse og seksuelle frigørelsesbevægelser. Samtidig var der flere ikke-hvide immigranter, som fandt en ny frihed i homo-miljøerne, om end de også her risikerede at blive genstand for “seksuel eksotisme” og racebaserede stereotyper.⁵¹ Med disse analyser satte også Shield fokus på sammenvævningerne mellem seksualitet, køn og race.

Ovennævnte studier er eksempler på, at queer teori også har bidraget til forskning i dansk køns- og seksualitetshistorie ved at videreudvikle de tidlige homoseksualitetsstudier og fremme et analytisk fokus på, hvordan seksualitet konstrueres i samspil med andre kategorier. I forlængelse heraf har queer teori været med til at etablere nye fagfelter i Danmark såsom kroppens kulturhistorie, trans- og interkønnede personers historie og historiske studier af samspil mellem seksualitet, køn og race.

AFRUNDING

Queer teori er en poststrukturalistisk teoridannelse, som siden starten af 2000-tallet har været med til at præge forskning i dansk køns- og seksualitetshistorie. Ligesom i USA har queer teori været tæt knyttet til homoseksualitetsforskningen, som den både har stået på skuldrene af og ført i nye retninger. Blandt queer teoris væsentlige bidrag er cementeringen af et historiserende og dekonstruktivt blik, som sætter fokus på seksualitets- og kønskategoriernes sociale konstruktion i forskellige historiske kontekster. Blikket studerer ikke kun det seksuelt marginaliserede men retter ligeledes et kritisk fokus på det normale. Endelig fastholder blikket, at seksualitet altid må studeres i samspil med andre sociale kategorier, hvilket i en dansk kontekst har bidraget til etableringen af nye fagfelter.

Queer teori har været en inspirationskilde for flere forskere med interesse i dansk køns- og seksualitetshistorie. Teoridannelsens udbredelse kan ses som et resultat af, at dens anti-essentialistiske tænkning egner sig godt til forskning, som arbejder med seksualitet og køn i et historisk perspektiv. Queer teori tillader forskeren at undersøge disse tilsyneladende naturlige og ahistoriske fænomener som historiske kulturprodukter. Heri gemmer der sig muligvis også et vist aktivistisk potentiale.

---

51 Andrew D. J. Shield, *Immigrants in the Sexual Revolution: Perceptions and Participation in the North-west Europe* (Cham: Springer International Publishing, 2017), 221.

Ved at denaturalisere menneskets seksualitet og køn synliggør queerteoretisk historieforskning, at nutidige måder at forstå disse fænomener ikke er uforanderlige fænomener. Derimod er der tale om historisk specifikke ordninger, som har set anderledes ud i fortiden, og som potentielt kan forandres i fremtiden. Ved at åbne op for det perspektiv indbyder queerteoretisk historieforskning til en kritisk refleksion over nutidens seksualitets- og kønsforståelser, som også er blevet forfulgt af queer aktivistmiljøer uden for universitetsverdenen. Et studie af relationerne mellem den queerteoretiske historieforskning og de universitetseksterne aktivistmiljøer ligger dog uden for artiklens undersøgelse og må tages op af andre studier.

BIBLIOGRAFI

- Ahmed, Sarah. *The Cultural Politics of Emotion*. New York: Routledge, 2004.
- Andreassen, Rikke. "The Mass Media's Construction of Gender, Race, Sexuality and Nationality: An Analysis of the Danish News Media's Communication about Visible Minorities from 1971-2004." Ph.d.-afhandling, University of Toronto, 2005.
- Barnard, Ian. "Queer Race." *Social Semiotics* 9, nr. 2 (1999): 199-122. <https://doi.org/10.1080/10350339909360432>
- Bech, Henning. *Når mænd mødes: Homoseksualiteten og de homoseksuelle*. København: Gyldendal, 1987.
- Bissenbakker, Mons. *Begreb om begær: Queeringer af nyere dansk litteratur*. Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2005.
- . "Krumme tæer: Skam i krydsfeltet mellem queer, feministiske og postkoloniale teorier." *Kvinder, Køn & Forskning*, nr. 1 (2013): 25-36. <https://doi.org/10.7146/kkf.v0i1.28160>.
- Boswell, John. *Christianity, Social Tolerance and Homosexuality: Gay People in Western Europe from the Beginning of the Christian Era to the Fourteenth Century*. Chicago: University of Chicago Press, 1980. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226067148.001.0001>
- Brade, Lovise Haj, Erika Lundell, og Sebastian Mohr. "We are here, we are queer and we are so used to it!" *Kvinder, Køn & Forskning*, nr. 1 (2013): 3-9. <https://doi.org/10.7146/kkf.v0i1.28062>
- Butler, Judith. "Against Proper Objects: Introduction." *differences: A Journal of Feminist Cultural Studies* 6, nr. 2-3 (1994): 1-26.
- . *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge, 1999. Udgivet første gang 1990.

- . *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of "Sex"*. New York: Routledge, 2011. Udgivet første gang 1993.
- Bülow, Morten Hillgaard og Sølve M. Holm. *Det stof, mænd er gjort af: Konstruktionen af maskulinitetsbegreber i forskningsprojekter om testosteron i Danmark fra 1910'erne til 1980'erne*. Varia, nr. 10. København: Center for Kønsforskning, 2013.
- Bønnelycke, Cecilie. "De uappetitligste fyre': Om følelsernes rolle i dækningen af Sædeligheds-skandalen i 1906-1907." *Temp: Tidsskrift for Historie*, nr. 16 (2018): 81-99. Hentet fra <https://tidsskrift.dk/temp/article/view/109152>.
- Cohen, Cathy J. "Punks, Bulldaggers, and Welfare Queens: The Radical Potential of Queer Politics." *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies* 3. nr. 4 (1997): 437-465. <https://doi.org/10.1215/10642684-3-4-437>.
- Crenshaw, Kimberlé W. "Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color." *Stanford Law Review* 43, nr. 6 (1991): 1241-1299. <https://doi.org/10.2307/1229039>
- Cvetkovich, Ann. *An Archive of Feelings: Trauma, Sexuality, and Lesbian Public Cultures*. Durham: Duke University Press, 2003. <https://doi.org/10.1215/9780822384434>
- Derrida, Jacques. *Of Grammatology*. Oversat af Gayatri Chakravorty Spivak. Baltimore: The John Hopkins University Press, 1997. Udgivet første gang 1967.
- Duggan, Lisa. *The Twilight of Equality: Neoliberalism, Cultural Politics and the Attack on Democracy*. Boston: Beacon Press, 2003.
- Edelberg, Peter. *Storbyen trækker: Homoseksualitet, prostitution og pornografi i Danmark 1945-1976*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2012.
- Eng, David L., Judith Halberstam og Esteban Muñoz. "Introduction: What's Queer About Queer Studies Now?" *Social Text* 23, nr. 3-4 (2005): 1-17. https://doi.org/10.1215/01642472-23-3-4_84-85-1
- Foucault, Michel. *Viljen til viden: Seksualitetens historie 1*. Oversat af Søren Gosvig Olesen. Frederiksberg: Det lille Forlag, 1994. Udgivet første gang 1976.
- Fuss, Diana. "Inside/Out." I *Inside/Out: Lesbian Theories, Gay Theories*. Redigeret af Diana Fuss, 1-10. New York: Routledge, 1991.
- Halberstam, Jack. *Female Masculinity*. Durham: Duke University Press, 1998. <https://doi.org/10.1515/9781478002703>
- Heede, Dag. *Det umenneskelige: Analyser af seksualitet, køn og identitet hos Karen Blixen*. Odense: Odense Universitetsforlag, 2001.

- . *Herman Bang: Mærkværdige læsninger – Toogfirs tableauer*. Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2003.
- . “Mærkværdiggørelsen af dansk litteratur: For en ny fordeling af litteraturhistorisk dumhed og blindhed.” *Kvinder, Køn & Forskning*, nr. 1 (2003): 35-45.
<https://doi.org/10.7146/kkf.v0i1.28218>.
- . *Hjertebrødre: Krigen om H. C. Andersens seksualitet*. Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2005.
- . “Queerteorien i Danmark - eller hvordan jeg blev mærkelig.” *Kvinder, Køn & Forskning*, nr. 3 (2013): 19-24. <https://doi.org/10.7146/kkf.v0i3.28137>
- . “Når enden er god: Heteronarrativitet og døde homoer.” *Kvinder, Køn & Forskning*, nr. 2 (2015): 7-19. <https://doi.org/10.7146/kkf.v24i2.28531>
- . “‘Det er Liv eller Død!’ Homoseksuelle i dansk og norsk litteratur 1880-1941: En biotisk undersøgelse af heteronarrativitet.” *Norsk litteraturvitenskapelig tidsskrift* 20, nr. 1 (2017): 50-76. Hentet fra https://www.idunn.no/nlvt/2017/01/det_er_liv_eller_doe. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-288X-2017-01-05>
- Holm, Sølve M. *Fleshing out the Self: Reimagining Intersexed and Trans Embodied Lives Through (Auto)Biographical Accounts of the Past*. Linköping: Linköping Universitet, 2017. <https://doi.org/10.3384/diss.diva-137432>
- Ilmonen, Kaisa, Mathias Danbolt og Elisabeth Lund Engebretsen. “Narrating the Nordic Queer: Comparative Perspectives on Queer Studies in Denmark, Finland, and Norway.” *Lambda Nordica* 22, nr. 1 (2017): 95-113. Hentet fra <https://lambdanordica.org/index.php/lambdanordica/article/view/498>.
- Jagose, Annamarie. *Queer Theory: An Introduction*. New York: New York University Press, 1996.
- Koefoed, Nina J. “Forført eller forførende: 1700-tallets konstruktion af køn og seksualitet i ugiftes seksuelle relationer.” I *Det politiska äktenskapet: 400 års historia om familj och reproduktion*. Redigeret af Bente Rosenbeck og Hanne Sanders, 90-113. Lund: Makadam Förlag, 2010.
- de Lauretis, Theresa. “Queer Theory: Lesbian and Gay Sexualities – An Introduction.” *differences: A Journal of Feminist Cultural Studies* 3, nr. 2 (1991): iii-xvii.
- Lützen, Karin. *Hvad hjertet begærer: Kvinders kærlighed til kvinder 1825-1985*. København: Tiderne Skifter, 1986.
- . “Dekonstruktion af heteroseksualitet: Hvorledes filantropiske frøkenpar socialiserede den københavnske arbejderklasse til kernefamilien 1877-1927.” *Lambda Nordica: Tidsskrift om homosexualitet* 1, nr. 1 (1989): 170-187.

- . *Byen tæmmes: Kernefamilie, sociale reformer og velgørenhed i 1800-tallets København*. København: Hans Reitzels Forlag, 1998.
- Lykke, Nina. *Kønsforskning: En guide til feministisk teori, metodologi og skrift*. Frederiksberg: Samfundslitteratur, 2008.
- Nebeling Petersen, Michael. "Somewhere, over the rainbow: Biopolitiske rekonfigurationer af den homoseksuelle figur." Ph.d.-afhandling, Københavns Universitet, 2013. <https://doi.org/10.22439/dansoc.v23i2.4093>
- Nyegaard, Niels. "Perverse forbrydere og gode borgere: Homoseksualitet, heteronormativitet og medborgerskab i Københavns offentlighed, 1906-11." Ph.d.-afhandling, Aarhus Universitet, 2018.
- Puar, Jasbir. *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times*. Durham: Duke University Press, 2007. <https://doi.org/10.1215/9780822390442>
- Raun, Tobias. "Trans as Contested Intelligibility: Interrogating how to Conduct Trans Analysis with Respectful Curiosity." *Lambda Nordica* 19, nr. 1 (2014): 13-37. Hentet fra <https://www.lambdanordica.org/index.php/lambdanordica/article/view/404>.
- Rich, Adrienne. "Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence." *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 5, nr. 4 (1980): 631-660. <https://doi.org/10.1086/493756>
- von Rosen, Wilhelm. *Månens kulør: Studier i dansk bøssehistorie 1628-1912*. København: Rhodos, 1993.
- Rosenberg, Tiina. *Queerfeministisk agenda*. Stockholm: Atlas, 2002.
- Rydström, Jens. "Att queera historien: Framväxten av ett nordiskt forskningsfält." *Scandia: Tidskrift för historisk forskning* 73, nr. 2 (2007): 86-112. Hentet fra <https://journals.lub.lu.se/scandia/article/view/1746>.
- . *Odd Couples: A History of Gay Marriage in Scandinavia*. Amsterdam: Aksant, 2011.
- Scott, Joan W. "Gender: A Useful Category of Historical Analysis." *The American Historical Review* 91, nr. 5 (1986): 1053-1075. <https://doi.org/10.1086/ahr/91.5.1053>.
- Sedgwick, Eve Kosofsky. *Between Men: English Literature and Male Homosocial Desire*. New York: Columbia University Press, 1985. <https://doi.org/10.7312/sedg90478>
- . *Touching Feeling: Affect, Pedagogy, Performativity*. Durham: Duke University Press, 2003.
- . *Epistemology of the Closet*. Berkeley: University of California Press, 2008. Udgivet første gang 1990.
- Shield, Andrew D.J. *Immigrants in the Sexual Revolution: Perceptions and Participation in the Northwest Europe*. Cham: Springer International Publishing, 2017. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-49613-9>

Stormhøj, Christel. "Queering the Family: Critical Reflections on State-Regulated Heteronormativity in the Scandinavian Countries." *Lambda Nordica* 8, nr. 3-4 (2002): 38-56. Hentet fra <https://lambdanordica.org/index.php/lambdanordica/article/view/149>.

———. *Poststrukturalismer: Videnskabsteori, analysestrategi, kritik*. Frederiksberg: Samfundslitteratur, 2006.

Warner, Michael. "Introduction." *I Fear of a Queer Planet: Queer Politics and Social Theory*. Redigeret af Michael Warner, vii-xxxi. Minneapolis: University of Minnesota, 1993.

Wittig, Monique. "The Straight Mind." *Feminist Issues* 1, nr. 1 (1980): 103-111. <https://doi.org/10.1007/BF02685561>.